

GRAFIČNA UMETNOST KANADSKIH ESKIMOV

Eskimi, sami se imenujejo INUIT - beseda pomeni človek -, so posebna etnična skupina mongolskega ljudstva, ki so prebivali že pred več tisočletji ob polarnem tečaju - to je na ozemlju od Sibirije do Grenlanda. Danes je okrog sto tisoč Eskimov na svetu, v Kanadi pa jih živi dve deset tisoč.

V preteklosti so prebivali Eskimi večinoma ob morju, zato so ribarili in so predvsem lovili tjulne, mrože, polarne medvede in kite. Od teh živali so dobili vsa sredstva, ki so jim bila potrebna za življenje, to je meso, olje, kože, krzna in kosti za obdelavo orodja.

Sani s pasjo vprego so še danes najpomembnejše prevozno sredstvo, bloki (skledi) snega pa edino gradivo, ki ga uporabljajo za postavitve svojih bivališč, imenovanih "iglu". Poleti živijo Eskimi v šotorih, lovijo morske sesalce v kajakih, ribe s harpunami in karibuje z drugim orožjem. Tako se življenje Eskimov pravzaprav odvija samo v kratki poletni dobi, ki je dolga le četrtno leta.

Z ozirom na tako skopa sredstva, ki jim jih daje surovo podnebje in narava, so Eskimi ustvarili svojstven stil kulture; ta je tu povezana z naravo tako, kakor nikjer drugod po svetu. Že tisočletja rezljejo Eskimi iz kosti in kamna. Oblikujejo fetiše, s katerimi izražajo spoštovanje svojim božanstvom in miniaturne živali ter druge figure. Umetniško izdelani in okrašeni so tudi uporabni predmeti, kot je lovsko orožje in razno orodje. Eskimi znajo loščiti, klesati, strgati in dolbsti material iz kosti in kamna. Izvirnost in sposobnost opažanja okolja sta poglaviti odliki ustvarjalnega izraza njihovih umetniških izdelkov.

Že prvi stiki Evropejcev z Eskimi so povzročili, da se je začelo spreminjati tradicionalno življenje teh severnih prebivalcev in da je bila prekinjena stoletna izolacija kanadskega severa. Zanimanje belcev je bilo predvsem osredotočeno na njihovo skulpturno umetnost. V najnovejšem času - pred 20 leti - so postali posebno pomembni predmeti, rezljani iz lojevca, ki so predstavljali razne figure, kot npr. medveda, ptiče, tjulna, ribe ali tudi prizore iz vsakdanjega življenja Eskimov. V tem

času se pojavi pri njih tudi grafična umetnost. Eskimi so se že namreč naučili uporabljati tuš in papir, motiv pa so izrezljali oz. vrezali na gladko kamnito površino.

Tehnika eskimske grafične umetnosti je popolnoma preprosta. Pri tem delu ne uporabljajo stiskalnice, temveč list papirja polože na kamen, prevlečen s tušem in papir pritiskajo z roko na vrezano kamnito površino ter tako dobijo grafični odtis. Pred nekaj leti so Eskimi začeli vrezovati tudi v baker.

Razstavljena grafika predstavlja nov način izražanja eskimske umetnosti v zadnjih 20 letih. Te grafike so narejene z novo tehniko, vendar so njihove teme vzete iz starodavne eskimske umetnosti. Risbe predstavljajo pogosto tudi vsakdanje delo, na primer lov, ribolov, ali pa izražajo bogato domišljijo. V grafikah je mogoče videti vse značilnosti in kvalitete eskimske umetnosti, ki jih predstavljajo animistični simbolizem, tendenca po ekspresionizmu, izvirni humor, drzni kontrasti in monumentalne oblike močne sinteze.

Pri kanadskih Eskimih se ukvarjajo z grafično umetnostjo moški, ki so po poklicu lovci, in prav tako ženske, o katerih je znano, da imajo bogato domišljijo.

Vsa eskimska umetnost nazorno kaže izredno sposobnost umetnikovega opazovanja okolja, kar je bilo vedno zelo pomembno, saj je bilo od tega tudi odvisno vse njihovo življenje. Ugotovljeno je, da nove kulturne oblike tudi pri Eskimih prinašajo nov način izražanja v umetnosti, ki pa včasih povzroča upadanje njene kvalitete. Prav zaradi tega je pričujoča sodobna grafična umetnost, ki ima svoj izvor v tradicionalnih skulpturah, danes zelo pomembna v kulturnem življenju Eskimov.